

588 přátel zemědělství aneb jak traktoristé porazili miliardy eur

web.litterate.cz/588-pratel-zemedelstvi-aneb-jak-traktoriste-porazili-miliardy-eur/

Evropská komise si na poslední půlrok svého mandátu připravila několik návrhů unijních předpisů, které by v případě schválení v původní podobě zřejmě způsobily smrtelnou ránu většině zemědělských podniků. Manažeři a lobbyisté nadnárodních korporací, které z pozadí radí Komisi, jak dělat grýndýl a jak upravit předpisy, podle nichž musí sedláci hospodařit, měli naplánováno, že nyní dobou budou mít zemědělci zamotané hlavy i ruce tolika administrativními buzeracemi, že nebudou mít kdy řešit nařízení o nových genomických technikách. Pánové v drahých oblecích nepočítali s tím, že vidláci s traktory oblehnou budovy orgánů EU. Neuměli si představit, že poslance vyděsí natolik, že budou hlasovat pro pozměňovací návrh proti zotročení sedláků.

Minulý týden byl zatím nejzajímavější z končící unijní pětiletky. Ve Štrasburku, kde zasedal Evropský parlament, byl k vidění souboj mnoha miliard eur proti zemědělcům na traktorech. Protože mejnstým o tom raději ani necekne, přináším na Vidlákův pobočný web informace o vítězství zemědělců nad 3 z 50 nejbohatších firem světa. Bojovalo se o pozměňovací návrh o zákazu patentování rostlin v nařízení o nových genomických technikách (NGT). V hlasovací bitvě v zastoupení, při níž sedláci unikli osudu věčně odíraných bezprávných dřičů, který tíží jejich kolegy v zemích, kde zákony umožňují patentování rostlin. Pro zemědělce a proti nejbohatším nadnárodním korporacím světa v traktorovém obklíčení hlasovalo 588 europoslanců ze 705. Přitom ještě před měsícem to vypadalo, že pod tlakem nadnárodních korporací pro zemědělce zvedne ruku jen 67 skalních stoupců klasického zemědělství, kteří hlasovali pokaždé i proti zvyšování dovozu ze třetích zemí.

Návrh nařízení o (NGT) předložila Evropská komise ke schválení europarlamentu a Radě ministrů loni v létě. Po protestech zemědělců v Holandsku, které poslaly do důchodu politického veterána a skalního stoupence grýndýlu – bývalého premiéra Marka Rutteho (VVD) – a jež vynesly do holandských krajských zastupitelstev a do obou parlamentních komor zástupce nové zemědělské strany Hnutí zemědělců a občanů (BBB). Po rekonstrukci vlády v Lotyšsku, během níž byli stoupcem Bruselu nahrazeni mimo jiné i členy Svazu rolníků a lesníků (ZZS). A těsně před volbami, které v Polsku sice odstavily od moci Bruseli nenakloněnou stranu Právo a spravedlnost (PiS), a do křesla premiéra vynesly bývalého předsedu Evropské rady Donalda Tuska, jenž se ale mohl moci ujmout jen s pomocí poslanců Agrounie vedené zemědělským rebellem Michałem Kołodziejczakem. Ten nyní i jako poslanec Sejmu organizuje blokádu hranic s Ukrajinou proti dalším dovozům toxických potravin.

V září loňského roku, kdy návrh nařízení začínal projednávat Zemědělský výbor europarlamentu (AGRI), sedláci v Německu začínali přecházet od tichého brblání nad čím dál složitějšími papíry k tlaku na své předáky, aby konečně něco udělali proti grýndýlu. Jeho součástí je pod názvem Strategie z farmy na vidličku (F2F) řada omezení zemědělské výroby.

Komise je pod clonou keců o „záchrana planety od CO2“ napsala do prováděcích aktů a aktů v přenesené pravomoci k nařízení o strategickém plánu. Jde o unijní období ministerských vyhlášek a nařízení vlády, jejichž pomocí mohou orgány výkonné moci stanovit určité detaily k provedení zákonů – v

tomto případě unijních nařízení. Ovšem pouze v případě, kdy k tomu mají od zákonodárců tzv. zákonné zmocnění. Jde o větu typu „k provedení ustanovení ...výčet paragrafů a odstavců... vydá vláda nařízení“. Případně „podrobnosti k provedení .... výčet paragrafů a odstavců.... stanoví ministerstvo vyhláškou“.

Už počátkem svého současného funkčního období (před 4 lety) většina europoslanců schválila reformu Společné zemědělské politiky EU. Komise ji provádí podle tří nařízení, z nichž na zemědělce mají největší přímý dopad nařízení o strategickém plánu a nařízení o společné organizaci trhu. Tato nařízení se mění každých 5 až 7 let. V rámci reformy, maskované žvásty o zlepšování životního prostředí, většina europoslanců a ministrů zemědělství souhlasila s tím, aby zemědělcům byly snižovány dotace a místo peněz jim byla přidána práce s vyplňováním formulářů a hlášení. Kromě jiného bylo zemědělcům zakázáno jakkoli hospodářsky využívat část polí a pastvin, bylo jim zakázáno používání mnoha druhů přípravků na ochranu rostlin a byli přinuceni méně hnojit. Brusel omezil na polovinu i maximální limity používání zcela přírodních hnojiv jako hnůj a kejda.

Při schvalování novel všech tří nařízení o společné zemědělské politice europoslanci i ministři zemědělství souhlasili, že se stanou jakýmsi pátým kolem u vozu, protože Komisi dali zákonné zmocnění stanovit prováděcími akty a akty v přenesené pravomoci prakticky cokoli. Nechali si pouze pravomoc některý z nich v krajní nouzi zrušit. Ovšem pouze v případě, pokud by návrh na zneplatnění „komisní vyhlášky“ odhlasovalo napřed více než polovina členů AGRI výboru a po nich více než polovina všech členů EP. V případě Rady je ke zrušení třeba kvalifikovaná většina. Z desítek aktů zatím takto zneplatnili pouze 2.

Už během projednávání reformy se zástupci organizací sdružujících zemědělce snažili trpělivě vysvětlovat europoslancům i ministrům, že návrh Komise je úplná blbost, která způsobí pokles výnosů polních plodin, snížení produkce masa z hospodářských zvířat i mléka a z něj vyráběných produktů. Když se někteří europoslanci po vyslechnutí námitek zástupců zemědělců ptali Komise, co jako bude následovat – zda nemají obavy ze zdražování nebo hladových bouří – dostalo se jim na jednání AGRI výboru vysloveně drzých odpovědí typu: Evropanům jenom prospěje, když budou jíst rostlinnější stravu a trochu zhubnou. Na připomínky, že podle téhle reformy nebude dost ani rostlinných produktů, se papalášii z Komise většinou veřejně nenamáhalo vůbec odpovídat.

Co je skutečným cílem reformy ukázaly až další měsíce, během nichž na stolech europoslanců přistávaly další a další návrhy na ratifikaci obchodních dohod EU s různými zeměmi nebo skupinami států. Společně měly to, že Komise v nich jménem EU zavazovala členské státy ke snížení cel a množství omezení dovozů potravin a zemědělských produktů ze třetích zemí (z Asie, Afriky a obou Amerik). Kolem poloviny funkčního období bylo i většině europoslanců jasné, že je pravda to, před čím varovali experti z organizací sdružujících zemědělce, jako u nás tehdejší prezident Agrární komory Zdeněk Jandejsek, nebo znalci unijní zemědělské politiky jako byl na českém Ministerstvu zemědělství Jan Gallas. Tedy, že cílem Komise je snížit produkci potravin v EU a nahradit ji dovozem ze zemí mimo EU.

Současná selská rebélie by možná nebyla tak intenzivní, nebyť ruské Speciální vojenské operace v Doněcké lidové republice, Luhanské lidové republice a na Ukrajině, a sebevražedné reakce Komise europarlamentu a vlád členských států na ni. Kromě protiruských sankčních balíčků EU, které přispěly ke skokovému růstu cen paliv, energií a hnojiv, schválil Europarlament a poté i Rada ministrů další dvě nařízení o neomezeném bezcelním dovozu potravin a zemědělských komodit z Ukrajiny. Loni je oba

spoluzákonodárci o další rok prodloužili do letošního léta. Tato dvě nařízení, která způsobila odbytové problémy a snížení výkupních cen zemědělských komodit, ekonomicky poškodila všechny zemědělce v EU.

Koncem loňského roku začali s traktory masově protestovat němečtí zemědělci. Přidali se Francouzi, Poláci, Španělé, Rumuni, Bulhaři. Nyní probíhají traktorové nátlakové akce v polovině Evropy. Traktory v ulicích přiměly všechny členy AGRI, aby si návrh nařízení o NGT důkladně přečetli. Kolik z nich odhalilo, že v důvodové zprávě Komise napsala, že návrh nařízení záměrně neobsahuje zákaz patentování rostlin vzniklých novými šlechtitelskými metodami, dnes už nelze říci. Dokonce s dovětkem, že po pěti letech Komise zvažuje patentování umožnit.

Faktem však je, že několik skalních stoupenců klasického zemědělství ve výboru předložilo pozměňovací návrh, který by patentování rostlin zcela zakázal. Rostlin vzniklých klasickými šlechtitelskými metodami výběru a křížení i těch vytvořených novými genomickými technikami. Výborový zpravodaj spolu se stínovými zpravodaji většiny frakcí z několika podobných pozměňovacích návrhů vytvořili tzv. kompromisní pozměňovací návrh. Jde o společný text více frakcí, v němž se „mohou vidět“ všichni předkladatelé jednotlivých pozměňovacích návrhů z řad poslanců. V AGRI výboru se o něm hlasovalo počátkem ledna letošního roku. Tedy v době, kdy už zemědělské protesty probíhaly intenzivně v několika velkých zemích EU. Kompromisní pozměňovací návrh, který v poradách s poslanci AGRI výboru posvětili zástupci zemědělských organizací, prošel ve výboru drtivou většinou.

Zde považuji za nutné vysvětlit co jsou NGT. Nejde o geneticky modifikované organismy (GMO). Ty už jsou regulovány jiným nařízením mnoho let. GMO je rostlina, do jejíhož genomu byla vložena část genomu jiné rostliny nebo živočicha. Rostlina vzniklá novou genomickou technikou má sice také laboratorně upravený genom, ale pouze tak, že šlechtitel v původním přírodním genomu zapne nebo vypne některé sekvence genů, aby dosáhl požadovaných vlastností. Například vyšší odolnosti proti chorobám či mrazu. Vývoj a zkoušky bezpečnosti těchto nových rostlin trvají řadu let a jsou velmi drahé. Zemědělství však mohou posunout k vyšším výnosům a k možnosti snížení spotřeby postřiků.

V jejich výzkumu působí dva druhy firem. Obří nadnárodní korporace, které mají miliardy eur nejen na výzkum, ale i na ovlivňování názorů novinářů, eurokratů, státních úředníků i ministrů. Každá ze tří největších firem dává ročně na lobbying více peněz než kolik stojí platy všech eurokratů v Generálním ředitelství Evropské komise pro zemědělství, všech europoslanců, národních poslanců, ministrů a úředníků všech ministerstev zemědělství v zemích EU dohromady.

Kromě nich však nové odrůdy laboratorně šlechtí i malé a střední specializované firmy. Vývojem nových odrůd se i v ČR zabývá několik českých firem. Pokud by europarlament nezakázal patentování rostlin, zbankrotovaly by do 5 let. V případě legální možnosti patentovat rostliny by kromě společnosti, která vyšlechtila a patentovala novou odrůdu, nikdo další nemohl pracovat na jejím dalším šlechtění. Do roka by pak na trhu EU zůstaly pouze ony tři největší nadnárodní korporace, které by následně drasticky zdrazily ceny osiv.

Držitel patentu by navíc mohl zemědělce doslova zotročit. V zemích jako Indie, kde je patentování rostlin zákonem umožněno, si nadnárodní korporace do smluv o dodávkách osiva vynucují, že zemědělec musí prodat veškerou úrodu jen jim. A to za cenu, kterou určí držitel patentu. Formálně je ve smlouvě napsáno,

že cena se tvoří dle vzorce jako odvozená od cen na nějaké burze. Jenže tam s cenami manipulují spekulanti ve službách právě těch největších nadnárodních korporací. A jiné firmy v zemi osivo neprodávají. Vždy když dojde k nějakým problémům na agrárních trzích, tak to neodnesou nadnárodní korporace. Obvyklá je naopak velká vlna sebevražd rolníků a jejich rodin v zemích, kde patentování povoleno, protože na ně korporace přenesou ekonomické problémy. Šéf firmy Rabbit Trhový Štěpánov Zdeněk Jandajsek, který dříve vykonával funkci prezidenta Agrární komory, má ze svých cest za poznáním zemědělství ve světě plnou skříň dokumentů o doslova gangsterských praktikách obřích firem při obchodu s osivem v zemích, kde je patentování rostlin legální.

V civilizovaných zemích je k ochraně duševního vlastnictví šlechtitelů užívána Mezinárodní úmluva na ochranu nových odrůd, která byla podepsána na půdě Mezinárodní unie na ochranu nových odrůd rostlin (UPOV). Do práva dnešní EU byla zpracována nařízením Rady 2100/94 o odrůdových právech Společenství. Umožňuje ochranu duševního vlastnictví šlechtitele, licenční poplatky podle něj vybrané jsou významným zdrojem refinancování nákladného šlechtitelského procesu. Na rozdíl od patentu ale umožňuje využití chráněné odrůdy pro výzkum a šlechtění dalších odrůd bez souhlasu držitele šlechtitelského osvědčení, a tím podporuje inovaci ve šlechtění. Firmě, která má odrůdu zapsanou v odrůdových knihách, ale neumožňuje diktovat zemědělcům, komu a za kolik mají prodávat své výpěstky.

Po lednovém jednání AGRI výboru, na němž byl schválen kompromisní pozměňovací návrh o zákazu patentování rostlin, tipovala většina znalců fungování europarlamentu, že při hlasování v plénu pro něj zvedne ruce jen 67 zemědělství nejoddanějších poslanců, kteří hlasovali proti reformě společné zemědělské politiky, proti všem obchodním dohodám umožňujícím zvyšování dovozů potravin ze třetích zemí, i proti všem zákazům vyzkoušených, bezpečných a levných prostředků na ochranu rostlin. Ještě na lednovém plénu EP byl velkou většinou schválen návrh obchodní dohody, která umožňuje zvýšit dovozy potravin a zemědělské produkce z balkánských států, které nejsou členy EU.

Že jsou fanoušky evropského zemědělství, si velká většina europoslanců náhle uvědomila během několika dní předminulého a minulého týdne. Poté, kdy zažili třídní úplnou traktorovou blokádu města Brusel včetně obklíčení budov institucí EU – provázené sypáním hromad hnoje před vchody a pálení slámy na náměstích před budovami během projevů zemědělských předáků.

Jejich odhodlání hlasovat tentokrát podle potřeb zemědělců výrazně utužily tři dny zkušeností s průchody uličkami hanby při zasedání pléna ve Štrasburku, které jim při cestě do budovy europarlamentu v řadách traktorů a sedláků otevírali francouzští policisté a vojáci. Poslanci, kteří jsou podle svého hlasování v AGRI výboru a na plénu známí jako stoupenci zemědělců, si při průchodu uličkou mohli užít pozdravy, stisky rukou, plácání po zádech a přání úspěchu v boji proti bilionové hydře. Zemědělci měli jejich obličeje vytištěné na zvláštním letáku. Ostatní si za štíty těžkooděnců užili pískot a skandování hesel, které jim asi moc příjemné nebyly. K fyzickému násilí ani dojít nemuselo.

Hlasování přímo v budově europarlamentu sledovali zástupci zemědělských organizací, kteří se dlouhodobě věnují vysvětlování názorů zemědělců na návrhy unijních směrnic a nařízení poslancům. Za ČR se pozorovatelské mise ujala zástupkyně Zemědělského svazu. Po jejich telefonátech, kterým přímo z budovy ohlásili kolegům držícím pozice před europarlamentním skleníkem, vypukla v řadách traktoristů

a obsluhy další zemědělské techniky obrovská a dlouho neviděná radost. Vidláci porazili miliardami napěchované firmy poměrem 588 : 27 hlasům – 17 poslanců se zdrželo hlasování. Zbytek raději do jednacího sálu k hlasování ani nešel. Slavilo se dlouho do noci.

Když to šlo ve středu ve Štrasburku, je možné to dokázat i v Praze. Prosím všechny, kteří mají rádi česká, moravská a slezská jídla, aby 19. 2. 2024 přišli pomoci našim zemědělcům před Ministerstvo zemědělství, před Strakovku a na místa srazu před oběma parlamentní komorami. Ať se zemědělskou technikou, s auty, nebo vlakem a pak pěšky na místa demonstrace přijďte jasně dát najevo, co si myslíte o vládní politice, která ekonomicky likviduje nejen naše zemědělství. Když mohli vidláci z různých koutů Evropy společně s pomocí traktorů porazit eurokraty, můžeme i s #myzemedelci porazit tu Fialovou pětikoaliční sebranku.